

جرم سیاسی در حقوق ایران

فاطمه مؤذن

انتشارات راه دکتری (همکار سنجش و دانش)

۵۰۰ نسخه

۱۳۹۶-اول

۹۷۸-۶۰۰-۲۳۲-۹۹۵-۰

مؤلف

نمبر:

تیراژ:

نوبت چاپ:

شابک:

کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر برای مؤلف محفوظ می‌باشد

سرسناسه	: مؤذن، فاطمه، ۱۳۵۰ -
عنوان قراردادی	: ایران، قوانین و احکام
عنوان و نام پدیدآور	: جرم سیاسی در حقوق ایران/فاطمه مؤذن،
مشخصات نشر	: تهران: انتشارات راه دگتری، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	: ۱۹۰ ص.
شابک	: 978-600-232-995-0:۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست نویسی	: فیا
موضوع	: جرایم سیاسی -- ایران
موضوع	: Political crimes and offenses -- Iran
موضوع	: حقوق جزا -- جنبه های سیاسی
موضوع	: Criminal law -- Political aspects
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۶ ج ۴ / م ۴۴۱۵ / KMH۴۴۱۵
رده بندی دیویی	: ۲۳۱ / ۵۵۰ / ۳۴۵
شماره کتابشناسی	: ۴۶۸۲۸۱۹

صفحه	عنوان
۱۰	چکیده
۱۲	مقدمه
۱۳	بیان مسأله
۱۴	ضرورت
۱۴	اهداف
۱۴	روش
۱۵	فصل‌ها
۱۶	بخش اول
۱۶	جرم سیاسی از دیدگاه کلی
۱۷	فصل اول
۱۷	کلیات
۱۷	مبحث اول - تعریف جرم سیاسی
۱۸	گفتار اول: تعاریف حقوق‌دانان
۱۸	گفتار دوم: تعاریف جرم سیاسی بر حقوق تطبیقی
۱۹	مبحث دوم - ضوابط تشخیص جرم سیاسی
۲۰	گفتار اول: طریقه عینی، موضوعی یا بیرونی
۲۱	گفتار سوم: نظریه مختلط یا تلفیقی
۲۱	گفتار دوم: طریقه ذهنی، شخصی یا درونی
۲۲	گفتار سوم: نظریه مختلط یا تلفیقی
۲۳	گفتار چهارم: ضابطه تشخیص محاکم و مجازات‌های تعیین شده
۲۳	مبحث سوم - آیا جرایم سیاسی اساساً وجود دارد؟
۲۴	مبحث چهارم - ارکان جرم سیاسی
۲۵	گفتار اول: عنصر قانونی
۲۶	گفتار دوم: عنصر معنوی یا روانی
۲۹	گفتار سوم: عنصر مادی
۳۰	گفتار اول: مرتکب
۳۲	گفتار دوم: مجنی علیه (قربانی جرم)
۳۲	گفتار سوم: فعل ارتكابی
۳۳	گفتار چهارم: مشروعیت قدرت سیاسی
۳۷	مبحث ششم - تقسیم‌بندی جرایم سیاسی
۳۷	گفتار اول: جرایم سیاسی محض یا خالص

- ۳۸..... گفتار دوم: جرایم مرکب سیاسی
- ۳۹..... مبحث هفتم- جرایمی که در ارتباط با جرم سیاسی مطرح می‌شوند
- ۳۹..... گفتار اول: جرایم مرتبط یا متصل با جرم سیاسی
- ۴۰..... گفتار دوم: تروریسم و انواع آن
- ۴۲..... گفتار سوم: جرایم اجتماعی یا انارشیسم
- ۴۴..... گفتار چهارم: دادرسی سیاسی
- ۴۵..... مبحث هشتم- آثار شناسایی جرم سیاسی
- ۴۷..... مبحث نهم- علل وقوع جرم سیاسی
- ۴۹..... مبحث دهم- راه‌های پیشگیری از وقوع جرم سیاسی
- ۴۹..... گفتار اول: پایبندی در 'مردان به تکالیف خود
- ۵۰..... گفتار دوم: اتخاذ تدابری جهت نظارت مردم بر عملکرد دولت
- ۵۴..... فصل دوم
- ۵۴..... جرم سیاسی از دیدگاه فرملی: اسناد بین‌المللی
- ۵۵..... مبحث اول- برسمیت شناختن حقوق سیاسی
- ۵۶..... گفتار اول: حق آزادی عقیده و ابراز آن
- ۵۸..... گفتار دوم: حق پناهندگی
- ۶۰..... گفتار سوم: ممنوعیت تبعیض و آزار
- ۶۱..... گفتار چهارم: رابطه حقوقی افراد و جرم سیاسی
- ۶۲..... مبحث دوم- دیدگاه بین‌المللی نسبت به جرم سیاسی
- ۶۳..... مبحث سوم- قاعده منع استرداد مجرمین سیاسی
- ۶۵..... گفتار اول: سابقه استرداد در جرایم سیاسی
- ۶۶..... گفتار دوم: استثنائات جرم سیاسی از دیدگاه بین‌المللی
- ۷۰..... گفتار سوم: دلایل منع استرداد مجرمین سیاسی
- ۷۱..... گفتار چهارم: یک نمونه از آراء دادگاه‌های خارجی در خصوص استرداد
- ۷۱..... شرح ماجرا:
- ۷۱..... استدلال دادگاه:
- ۷۴..... فصل سوم
- ۷۴..... بررسی تطبیقی جرم سیاسی و سوابق آن
- ۷۴..... مبحث اول- تاریخچه جرایم سیاسی:
- ۷۸..... مبحث دوم- جرم سیاسی و هیئت منصفه
- ۷۸..... گفتار اول: سابقه و فلسفه وجودی آن
- ۸۰..... گفتار دوم: جایگاه هیئت منصفه در حقوق تطبیقی

۸۱	مبحث سوم- بررسی تطبیقی دادگاه‌های ایصال و مراجع تعقیب
۸۳	مبحث چهارم- مجازات مجرمین سیاسی
۸۲	گفتار اول: سابقه تاریخی
۸۴	گفتار دوم: بررسی تطبیقی مجازات
۸۵	مبحث پنجم- رژیم نگهداری مجرمین سیاسی و بررسی تطبیقی
۸۷	بخش دوم
۸۷	جرم سیاسی در حقوق ایران
۸۸	مقدمه و پیشینه جرم سیاسی در ایران
۹۰	فصل اول
۹۰	جرم سیاسی در زمان حاکمیت قانون اساسی مشروطه
۹۰	مبحث اول- تأسی که بر تدوین قانون اساسی مشروطیت و متمم آن
۹۳	مبحث دوم- قول-ک عمومی جرم سیاسی در قوانین جزایی
۹۴	گفتار اول: عفو و جرایم سیاسی در ایران
۹۷	گفتار دوم: استرداد و جرایم سیاسی در امور ایران
۹۹	گفتار سوم: وضعیت هیئت منصفه در ایران در دوره سلطنت پهلوی
۱۰۴	مبحث سوم- جرم سیاسی در سیر قانونگذاری
۱۰۴	گفتار اول: عدم تعریف جرم سیاسی در قوانین جزایی
۱۰۵	گفتار دوم: قانون حکومت نظامی ۱۲۹۰
۱۰۶	گفتار سوم: قانون مجازات عمومی ۱۳۰۴
۱۰۸	گفتار پنجم: قانون دادرسی و کیفر ارتش ۱۳۱۸
۱۰۹	گفتار ششم: قانون تشکیل سازمان اطلاعات و امنیت کشور ۱۳۳۱
۱۱۳	فصل دوم
۱۱۳	بررسی جرم سیاسی در زمان حاکمیت قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران
۱۱۴	مبحث اول- جرم سیاسی در قانون اساسی
۱۱۴	گفتار اول: علنی بودن رسیدگی
۱۱۵	گفتار دوم: حضور هیئت منصفه
۱۱۶	گفتار سوم: رسیدگی به جرایم سیاسی و مطبوعاتی در محاکم دادگستری
۱۱۷	مبحث دوم- جرم سیاسی در قوانین عادی
۱۲۰	گفتار اول: اهمیت تعریف
۱۲۱	گفتار دوم: قانون مجازات اسلامی (تعزیرات) مصوب ۱۳۶۲
۱۲۲	گفتار سوم: قانون مجازات اسلامی
۱۲۳	گفتار چهارم: سایر اقدامات

۱۲۵	.....	مبحث سوم- بررسی لایحه جرم سیاسی
۱۲۶	.....	گفتار اول: ایرادات وارده
۱۲۸	.....	گفتار دوم: ذکر مصادیق و اشکالات آن
۱۲۹	.....	گفتار سوم: استثنائات جرم سیاسی
۱۳۱	.....	گفتار چهارم: صلاحیت دادگاه
۱۳۲	.....	مبحث چهارم- جایگاه هیئت منصفه پس از پیروزی انقلاب اسلامی
۱۳۵	.....	مبحث پنجم- دادگاه‌های اختصاصی صالح
۱۳۵	.....	گفتار اول: دادگاه انقلاب
۱۳۶	.....	گفتار دوم- دادگاه ویژه روحانیت
۱۳۷	.....	فصل سوم
۱۳۷	.....	مصادیق جرم سیاسی
۱۳۸	.....	مبحث اول- جرایم علیه امنیت
۱۳۸	.....	گفتار اول: جرایم علیه امنیت داخلی
۱۴۰	.....	گفتار دوم: جرایم علیه امنیت خارجی
۱۴۹	.....	مبحث دوم- بغی
۱۴۹	.....	گفتار اول: تعریف و مستندات
۱۵۲	.....	گفتار سوم: ظرف زمان
۱۵۳	.....	گفتار چهارم: شرایط تحقق بغی
۱۵۴	.....	گفتار پنجم: شیوه رفتار با بغات
۱۵۷	.....	گفتار ششم: مجازات باغیان
۱۵۷	.....	گفتار هفتم: خسارات ناشی از جنگ و غنائم
۱۵۸	.....	مبحث سوم- جرایم دیگر
۱۵۸	.....	گفتار اول: جرایم حزبی
۱۶۱	.....	گفتار دوم: جرایم انتخاباتی
۱۶۱	.....	گفتار سوم: جرایم سیاسی- نظامی
۱۶۳	.....	گفتار چهارم: جرایم سیاسی- مطبوعاتی
۱۶۶	.....	منابع فارسی
۱۷۱	.....	قوانین و مقررات
۱۷۹	.....	پیوست‌ها

در مجموعه حاضر جرائم سیاسی از ابعاد گوناگون آن مورد بررسی قرار گرفته است.

جرائم سیاسی از دسته جرایمی هستند که دولتها همواره با آن روبرو بوده‌اند. جرایم سیاسی از جهت عناصر تشکیل دهنده جرم، تفاوتی با جرایم عادی ندارند و جرم محسوب می‌شوند ولی از جهت داعی و محرک با آن متفاوتند. اصولاً انگیزه و نوع آن در تحقیق جرایم بی تأثیر است. در جرایم سیاسی داعی خیرخواهانه و آزادی طلبانه سبب می‌شود تا مرتکب از یک سلسله امتیازاتی نسبت به مجرم عادی بهره‌مند شود. برای برخورداری مجرم سیاسی از این ارفاقات لازمست که قانونگذار هر کشور نسبت به شناسایی اینگونه جرایم در قوانین خود اقدام کرده باشد.

ارفاقات فوق الذکر عموماً شامل تخفیفاتی در مجازات، عدم اجبار به کار و پوشیدن لباس زندان، سهولت در اعاده حیثیت، عدم استرداد و بررسی مواج دیگر می‌باشد.

با وجود اینکه جرایم سیاسی از دیر باز وجود داشته است، لیکن مدت زیادی از وضع این مقررات نسبت به آنها نمیگذرد. سابقه تاریخی جرم سیاسی، سه مرحله مشخص را نشان میدهد که شامل مرحله سختگیری، مرحله تمایل به رأفت که ناشی از انقلابات فکری و نشو و افکار آزادیخواهانه بود و مرحله سوم که رجعت به سختگیری‌های سابق به سبب تسلط حکومت‌های نازیسم و کمونیسم کشور در نیمه اول قرن اخیر بود.

در حال حاضر جرایم سیاسی مراحل فوق را پشت سر گذاشته و در مرحله متعادلی به سر می‌برد، با این حال هنوز در برخی از کشورها افراد تنها به دلیل ابراز عقاید سیاسی یا تلاش برای آزادی بیان به حبس‌های طولیل‌المدت محکوم می‌شوند.

در کشور بزرگ ما- ایران- قبل وضع قوانین مدون وضعیت مجرمین سیاسی نامشخص و بسته به نظر حکام بود. پس از وضع قوانین، هر چند ظاهراً تخفیفاتی برای اینگونه مجرمین منظور شده بود لیکن روند قانونگذاری

از جمله وضع قانون دادرسی و کیفر ارتش و قانون تشکیل سازمان اطلاعات و امنیت کشور عملاً مجرمین سیاسی را از این ارفاقات محروم کرد.

پس از پیروزی انقلاب اسلامی ایران در قانون اساسی، صراحتاً بر لزوم تفکیک جرایم سیاسی از عادی تأکید شد. لیکن تاکنون اقدام قانونی در زمینه اجرای اصل ۱۶۸ قانون اساسی به عمل نیامده است. اخیراً طرح‌ها و لوایحی در این خصوص به مجلس تقدیم شده که هیچ یک تاکنون به تصویب نرسیده است؛ لیکن عدالت ایجاب می‌نماید تا جهت اجرای واقعی قانون اساسی نسبت به تفکیک این دسته از جرائم بر اساس قواعد حقوق جزا و اصول انسانی، هر چه سریع‌تر اقدام گردد.

www.ketab.ir